

WSZYSTKO, CO POWINIENIENIŚ WIEDZIEĆ O EUROPEJSKIEJ INICJATYWIE OBYWATELSKIEJ

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

PARLAMENT EUROPEJSKI
Biuro Informacyjne w Polsce

Komisja
Europejska

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej

Czym jest europejska inicjatywa obywatelska?

Europejska inicjatywa obywatelska (EIO) to instrument pozwalający obywatelom UE wpływać na procesy polityczne na poziomie europejskim. Milion obywateli zamieszkałych w co najmniej siedmiu krajach UE może wezwać Komisję Europejską do przedłożenia propozycji nowych przepisów w dziedzinie, w której jest ona do tego uprawniona (np. środowisko, rolnictwo, transport, zdrowie publiczne).

Kto może wystąpić z europejską inicjatywą obywatelską?

Z inicjatywą obywatelską mogą wystąpić obywatele państw należących do UE, którzy są w wieku uprawniającym do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego (w przypadku Polski jest to 18 lat). Inicjatywę musi zorganizować komitet obywatelski składający się z co najmniej siedmiu obywateli UE mieszkających w siedmiu różnych państwach UE.

Kto może poprzeć europejską inicjatywę obywatelską?

Udzielić poparcia inicjatywie może każdy obywatel UE w wieku uprawniającym do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Projekt inicjatywy wymaga zgromadzenia co najmniej miliona deklaracji obywateli zamieszkałych w co najmniej siedmiu państwach członkowskich. Dla każdego z państw określono minimalną liczbę deklaracji, jakie trzeba w nim zgromadzić. W przypadku Polski jest to 38 250 deklaracji indywidualnych.

Jak udzielić poparcia inicjatywie obywatelskiej?

Aby podpisać się pod inicjatywą obywatelską, należy wypełnić udostępniony przez organizatorów formularz deklaracji poparcia dla konkretnej inicjatywy w formie papierowej lub on-line, (jeśli organizatorzy stworzyli do tego celu osobną stronę internetową). Deklaracje poparcia są następnie weryfikowane przez odpowiednie organy w każdym z państw, które potwierdzają liczbę ważnych deklaracji zebranych w danym państwie. W Polsce za proces weryfikacji odpowiada Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Departament Ewidencji Państwowych i Teleinformatyki).

Europejska inicjatywa obywatelska - co to oznacza dla każdego z nas?

EIO daje obywatelom wpływ na prawo obowiązujące w Unii Europejskiej. Dzięki temu mechanizmowi każdy z nas może wyrazić swoją opinię, zasygnalizować potrzebę zmian, inicjując założenie komitetu obywatelskiego lub podpisując się pod istotnym dla nas projektem inicjatywy. Wbrew obiegowym opiniom, prawodawstwo UE ma bezpośredni wpływ na życie każdego z nas, a mieszkańcy różnych części Europy, od Szwecji po Cypr, często borykają się z podobnymi problemami. Mechanizm europejskiej inicjatywy obywatelskiej pozwala mieszkańcom różnych krajów europejskich połączyć siły i działać razem w celu rozwiązania ważnych, wspólnych dla nich kwestii. To przykład realnej integracji nie na poziomie państw, lecz zwykłych obywateli. Za przykład posłużyć mogą dwie ze zgłoszonych do tej pory inicjatyw dotyczących powszechnego dostępu do wody i kanalizacji (ECI(2012)000003) czy opłat roamingowych (ECI(2012)000002).

Choć EIO to pierwsze i jedyne na świecie zastosowanie demokracji bezpośredniej na szczeblu ponadnarodowym, to sam mechanizm inicjatywy obywatelskiej nie jest niczym nowym - od lat działa on bowiem na szczeblu krajowym lub lokalnym w większości państw Unii (w tym w Polsce). Choć bariera w postaci konieczności zebrania miliona deklaracji poparcia wydaje się wysoka, to jednak w skali całej UE jest to zaledwie 0,2% jej mieszkańców.

Europejska inicjatywa obywatelska w 7 krokach

1. Założenie komitetu obywatelskiego

Komitet Obywatelski musi składać się z co najmniej siedmiu obywateli UE mieszkających w siedmiu różnych krajach Unii, którzy są w wieku uprawniającym do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Komitet jest oficjalnym organizatorem inicjatywy i odpowiada za przeprowadzenie jej przez wszystkie etapy procedury.

2. Rejestracja inicjatywy w Komisji Europejskiej

Przed przystąpieniem do zbierania deklaracji poparcia, inicjatywę należy zarejestrować na portalu Komisji. Po rejestracji reprezentant komitetu i jego zastępca uzyskują dostęp do konta na portalu, za pośrednictwem którego będą informowani o etapach postępowania i będą mogli przedkładać Komisji wszystkie materiały związane z inicjatywą.

3. Zbieranie deklaracji poparcia w co najmniej 7 państwach UE

Na gromadzenie deklaracji poparcia organizatorzy mają 12 miesięcy. Deklaracje można zbierać w formie papierowej lub on-line (po spełnieniu wymogów bezpieczeństwa). Wzory specjalnych formularzy zostały wskazane w rozporządzeniu w sprawie inicjatywy. Organizatorzy muszą zgromadzić przynajmniej milion deklaracji poparcia z co najmniej 7 państw członkowskich z minimalną liczbą deklaracji określoną dla każdego z państw.

4. Weryfikacja deklaracji poparcia przez organy krajowe

Po zgromadzeniu wymaganych deklaracji poparcia organizatorzy muszą zwrócić się do właściwych organów krajowych w każdym państwie członkowskim, w którym zbierali deklaracje, o potwierdzenie liczby ważnych deklaracji poparcia w nim zebranych.

5. Przedłożenie inicjatywy Komisji

Gdy organizatorzy otrzymają od właściwych organów krajowych certyfikaty (co najmniej 7) poświadczające liczbę ważnych deklaracji poparcia (w sumie 1 milion i osiągnięte progi w przypadku co najmniej 7 państw członkowskich), mogą przedłożyć swoją inicjatywę Komisji.

6. Rozpatrzenie inicjatywy przez Komisję

Komisja analizuje inicjatywę a jej przedstawiciele spotykają się z organizatorami, którzy mają też możliwość zaprezentowania projektu w Parlamencie Europejskim podczas tzw. wysłuchania publicznego.

7. Odpowiedź Komisji i ewentualnie początek procesu ustawodawczego

Komisja przygotowuje oficjalną odpowiedź wyjaśniającą jakie działania zaproponuje w związku z przedstawioną inicjatywą obywatelską, jeśli zdecyduje się podjąć konkretne działania, jak również powody ich podjęcia lub niepodjęcia. Jeżeli w odpowiedzi na inicjatywę obywatelską Komisja zdecyduje się przedstawić wniosek w sprawie aktu prawnego, rozpoczyna się proces legislacyjny - Komisja przedkłada swój wniosek legislacyjny ustawodawcy.

Europejska inicjatywa obywatelska - tło prawne i historyczne

Inicjatywa obywatelska to jedna z podstawowych form demokracji bezpośredniej, czyli takiej, w której na podejmowanie decyzji mają wpływ bezpośrednio obywatele. Mechanizm ten na szczeblu ogólnopaństwowym funkcjonuje w Austrii, Hiszpanii, Holandii, Portugalii, Rumunii, Wielkiej Brytanii, na Litwie, Łotwie, Słowenii, Słowacji, Węgrzech, we Włoszech i w Polsce. Choć rozwiązania w poszczególnych krajach różnią się w wielu szczegółach, ich punktem wspólnym jest uprawnienie obywateli do przedkładania projektów zmian prawa. W Polsce inicjatywa obywatelska funkcjonuje już od lat. Została uregulowana w art. 118 Konstytucji RP z 1997 r. i przysługuje grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.

Europejska inicjatywa obywatelska została wprowadzona przez traktat lizboński, który wszedł w życie 1 grudnia 2009 r. Szczegółowe zasady oraz wzór deklaracji poparcia zostały określone Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 211/2011 w sprawie inicjatywy obywatelskiej przyjętym 16 lutego 2011 r. W związku z koniecznością technicznych przygotowań do zbierania deklaracji poparcia on-line, przepisy tego rozporządzenia stosuje się od 1 kwietnia 2012 r. i właśnie od tego dnia można występować z europejską inicjatywą obywatelską.

Więcej informacji na temat
Europejskiej inicjatywy obywatelskiej
można znaleźć na portalu Komisji:
<http://ec.europa.eu/citizens-initiative>